

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ พบว่ายังไม่มีผู้วิจัยถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวิชาคำศัพท์และไวยากรณ์ที่เฉพาะเจาะจง ฉะนั้นในการเล่นวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ จะครอบคลุมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาล คุณลักษณะของบัณฑิต ตลอดจนแนวคิดของผู้สอน และผู้ใช้ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทั่ว ๆ ไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาล

นักการศึกษาพยาบาลได้ให้ความหมายของการพยาบาลไว้มากมาย เช่น Spalding & Notter (1968: 54) Ramey (1969: 183) Yura & Walsh (1973: 14) Donovan (1975: 19) Handerson (1966: 15) Goodrich (1973: 2) Lambertsen (1958: 39) Alexander (1972: 69) พวงรัตน์ บุญญานุรัตน์ (2522: 43) ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าการพยาบาลเป็นบริการทางวิชาชีพที่วางบนรากฐานของวิชาคำศัพท์และศิลปศาสตร์ เป็นความสามารถทางทักษะที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่เจ็บป่วยและไม่เจ็บป่วย นอกจากนี้ยังจะต้องประกอบด้วยความร่วมมือขอปร่วมกับวิชาชีพอื่น ในการจัดการส่งเสริมให้มีสุขภาพดีที่สอดคล้องตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการทำงานประสานกับบุคคลากรอื่น ๆ รวมทั้งมโนคติในการดูแลตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่จุดหมายหลัก คือ สุขภาพดีของทุกคนในสังคม

ในการให้การพยาบาลนั้นจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการพยาบาล เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งเห็นในประเทศสหรัฐอเมริกา สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยสำหรับอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานการพยาบาลไว้ดังนี้ (AMA 1973: 1-4)

1. มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างสมบูรณ์ มีระบบและต่อเนื่องก่อนที่จะให้ข้อวินิจฉัยความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม
 - 1.2 รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ป่วย ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
 - 1.3 รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ตรวจ สังเกต และจากบันทึกรายงาน
 - 1.4 ประยุกต์ทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ในการรวบรวมข้อมูล
 - 1.5 รวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นโดยมีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ปรับปรุงรายงานเกี่ยวกับผู้ป่วยทุกวัน
 - 1.6 บันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้ไว้เป็นหมวดหมู่ และสะดวกแก่การค้นหาเมื่อมีสุขภาพต้องการ
 - 1.7 ข้อมูลที่ได้จากผู้ป่วยเป็นความลับ นอกจากเปิดเผยกับผู้เกี่ยวข้องในทีมการรักษาพยาบาลเท่านั้น
2. สามารถค้นหา /ระบุ ความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยได้ถูกต้อง โดยอาศัยข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้
 - 2.1 ใช้ความรู้และปทัสสถานด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นสิ่งเปรียบเทียบตามความเหมาะสมในการระบุความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย
 - 2.2 ชั่งบ่งความสามารถของผู้ป่วย และความจำกัดของผู้ป่วยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้อง
 - 2.3 ให้ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่สอดคล้องกับข้อวินิจฉัยจากสมาชิกผู้อื่นในทีมสุขภาพ

3. ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของการพยาบาล

3.1 เป้าหมายของการพยาบาล จะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของการรักษาของสมาชิกในทีมสุขภาพอื่น ๆ ตลอดจนต้องมีการกำหนดเวลาที่คาดว่าจะสำเร็จอีกด้วย

3.2 เป้าหมายของการพยาบาลจะมุ่งส่งเสริมความสามารถของผู้ป่วย โดยสอดคล้องกับสภาพพัฒนาการ สภาวะของร่างกาย พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน และทรัพยากรที่มีอยู่

4. แผนการพยาบาลจะต้องกำหนดลำดับความสำคัญก่อนหลังของการปฏิบัติพยาบาล

4.1 แผนการพยาบาลด้านร่างกาย จะต้องมุ่งช่วยเหลือหรือป้องกันปัญหาเฉพาะบุคคล /ผู้ป่วย และสอดคล้องกับข้อวินิจฉัยและเป้าหมายทางการพยาบาล

4.2 แผนการพยาบาลด้านจิตใจ จะต้องตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย และสอดคล้องกับข้อวินิจฉัยและเป้าหมายทางการพยาบาล

4.3 ใช้หลักการเรียงการสอน ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดูแล และลดประสิทธิของการเรียนรู้ต้องชัดเจน/วัดได้ และสอดคล้องกับความต้องการ ความพร้อม และความสามารถของผู้ป่วย

4.4 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สอดคล้องกับแผนการรักษา ตลอดจนใช้มาตรการทางจิตในการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการรักษา เช่น ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการวางแผนและช่วยตนเอง

4.5 ใช้พฤติกรรมกลุ่มในการจัดรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ และจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรักษา

4.6 วางแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้ป่วย ในการที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการเจ็บป่วยและแผนการรักษา

4.7 แผนการพยาบาลจะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรวิชาชีพอื่น ๆ วัสดุ และชุมชน

4.8 วางแผนการพยาบาลบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์การพยาบาล

5. การปฏิบัติพยาบาลต้องแจ้งให้ผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อให้มีความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของตนเอง

5.1 แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถานะทางสุขภาพ แผนการรักษา แผนการพยาบาล และอื่น ๆ แก่ผู้ป่วยและครอบครัวให้ทราบเป็นระยะ ๆ

5.2 ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ป่วยและครอบครัวอย่างเพียงพอ เพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพของตนเอง การแสวงหาแหล่งความช่วยเหลืออื่น ๆ และรับการรักษาต่อไป

6. ปฏิบัติพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยให้มีสุขภาพดี

6.1 ปฏิบัติพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย ต้องวางอยู่บนหลักการทางวิทยาศาสตร์ โดยให้สอดคล้องกับแผนการรักษา สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล ตลอดจนมีการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย เป็นประโยชน์ต่อการรักษา และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.2 ปฏิบัติพยาบาลเพื่อส่งเสริม รักษา และแก้ไขสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

7. มีการประเมินความก้าวหน้า เกี่ยวกับสภาพของผู้ป่วย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ

7.1 ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ป่วยในปัจจุบันในการวัดความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายการพยาบาล

7.2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติพยาบาล โดยยึดเป้าหมายของการพยาบาลเป็นหลัก

7.3 ให้โอกาสผู้ป่วยประเมินกิจกรรมพยาบาล และเป้าหมายของการพยาบาล

7.4 สืบหาวิธีการให้พยาบาลได้ติดตามผลผู้ป่วยเฉพาะราย เพื่อตรวจหาผลของการปฏิบัติพยาบาลในระยะยาว

8. มีการประเมินความก้าวหน้า เกี่ยวกับสภาพของผู้ป่วยเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการพยาบาลใหม่ ตลอดจนมีการวัดระดับความสำคัญของ เป้าหมายการพยาบาล และการวางแผนใหม่ตามความเหมาะสม

8.1 การรวบรวมข้อมูลใหม่ขึ้นอยู่กับผลการประเมินเป้าหมายของการพยาบาลว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่

8.2 มีการวัดระดับความสำคัญของปัญหา และเป้าหมายของการพยาบาลใหม่ตามความเหมาะสม

8.3 เริ่มต้นการปฏิบัติพยาบาลใหม่ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย

สำหรับมาตรฐานของการพยาบาลในประเทศไทยนั้น ยังมิได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงขอบเขตและหน้าที่ของพยาบาลระดับวิชาชีพ ที่กองการพยาบาลกำหนดไว้แล้ว จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานของการพยาบาลบางเหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์ก็ตามดังที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (มป.ท. : 23-25) ได้ให้ข้อเสนอแนะนโยบายการศึกษาระดับวิชาชีพพยาบาล เสนอคณะรัฐมนตรีว่าขอบเขตและหน้าที่ของพยาบาลระดับวิชาชีพ นั้นหมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลระดับวิชาชีพ และได้รับใบประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันขึ้นหนึ่ง สาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ (วิชาชีพ) ซึ่งเมื่อไปประกอบอาชีพในด้านบริการสุขภาพอนามัย ทั้งในส่วนตัวราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนก็ตามควรมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการแก่ผู้ป่วย และผู้รับบริการทั้งในโรงพยาบาลหรือชุมชนตามขอบเขตของงาน ซึ่งรวมทั้งการแก้ปัญหาการพยาบาลอื่นลุ่มภัยพื้นฐานของบุคลากร ปัญหาการพยาบาลอื่นซ้ำซ้อนในการพยาบาลสาขาใดสาขาหนึ่ง และการควบคุมดูแลการปฏิบัติการพยาบาลผู้ประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันสองสาขาการพยาบาล (ระดับต้น) ด้วย และมิชอบเขตหน้าที่ทั้งหมดตามกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพยาบาล

- 1.1 สามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยทั่วไป และการพยาบาลเฉพาะสาขาได้
ทุกระยะและทุกระดับความรุนแรงของโรค
- 1.2 สามารถ วิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาการพยาบาลในชั้นที่ซับซ้อนได้อย่าง
ถูกต้อง
- 1.3 สามารถวางแผนให้การพยาบาล ประเมินผลงาน และนำมาปรับปรุง
แก้ไขได้อย่างเหมาะสม
- 1.4 สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเร่งด่วนในภาวะฉุกเฉินได้อย่างเหมาะสม
- 1.5 ให้การผดุงครรภ์ตามสาขาการผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง แผนปีละฉบับได้
- 1.6 บันทึก (สรุป) รายงานอาการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของ
การรักษาพยาบาลได้

2. การรักษา

- 2.1 ให้การตรวจ วินิจฉัย และรักษาพยาบาลขั้นต้นได้ตามระเบียบ
กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2518)
- 2.2 ให้ความช่วยเหลือ วินิจฉัย และรักษาพยาบาลขั้นต้นแก่เจ้าหน้าที่
สาธารณสุขได้

3. การส่งเสริมสุขภาพ

วางแผนและดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ ในตำแหน่งหัวหน้าทีมร่วมกับวิชาชีพ
อื่นได้

4. การป้องกันโรค

จัดแผนงานและมอบหมายหน้าที่ให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ และดำเนินงาน
ป้องกันการแพร่กระจายของโรคได้

5. การฟื้นฟูสมรรถภาพ

ให้การควบคุมดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัย การป้องกันหรือยับยั้งภาวะทุพพลภาพ และดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ป่วย และผู้รับบริการภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบได้

6. การบริหาร

6.1 ให้การนิเทศแก่เจ้าหน้าที่พยาบาลในความรับผิดชอบ

6.2 วิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาด้านบริการพยาบาลได้

6.3 จัดระเบียบงาน แบ่งงานและมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานภายใต้ความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

6.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบ รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์

6.5 วางแผนป้องกันอุบัติเหตุ และให้ความปลอดภัยแก่ผู้ป่วยและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

6.6 ให้ความร่วมมือในงานสาธารณูปโภคกับบุคคลและหน่วยงานอื่นได้

7. การศึกษา

7.1 สอนและอบรมฟื้นฟูวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่และนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

7.2 จัดทำคู่มือ และอุปกรณ์ เพื่อช่วยส่งเสริมคุณภาพการสอน และปฏิบัติงานด้านการพยาบาลได้

7.3 ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย และรู้สึกรับผลการวิจัยมาใช้ประกอบการปฏิบัติงาน

8. การสนับสนุนด้านอื่น ๆ

สนับสนุนและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่

- 8.1 งานสังคมสงเคราะห์
- 8.2 งานสุขาภิบาล
- 8.3 งานทันตสาธารณสุข
- 8.4 งานชั้นผู้ตรทางห้องปฏิบัติการ เช่น การตรวจปัสสาวะในหญิงมี

ครรภ์ ฯลฯ

- 8.5 งานเภสัชกรรม

นอกจากนี้จากการสัมมนาพยาบาล เรื่อง การกำหนดลักษณะงาน ลายงานและ
โครงสร้างการบริหารงานพยาบาล ณ ห้องประชุมตึกศักรินทร์ภักดี วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาด
เมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม 2525 (2525: 1-3) ได้กำหนดลักษณะของงานพยาบาล
ระดับวิชาชีพไว้ดังนี้

ก. ด้านบริการ

1. ให้การพยาบาลผู้ป่วยในระยะวิกฤตหรือภาวะที่เป็นอันตรายต่อชีวิต และ
ผู้ป่วย ที่มีพยาธิสภาพต่ออวัยวะสำคัญของร่างกาย
2. ปฏิบัติงานโดยการสืบค้นข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาความเจ็บป่วย ความ
ต้องการ สภาพปัจจุบันทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม วิเคราะห์ วินิจฉัย
จัดลำดับความสำคัญของปัญหา วางแผนปฏิบัติการพยาบาลและประเมินประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาลโดยประยุกต์ ความรู้ การตัดสินใจและทักษะพิเศษ
กับผู้ป่วยเฉพาะรายได้เป็นอย่างดี
3. วางแผนให้มีการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง เฝ้าระวังและตรวจค้นอาการ
เปลี่ยนแปลง ที่บ่งบอกถึงสัญญาณอันตรายต่อชีวิต ตัดสินใจ แก้ปัญหา และช่วยเหลือได้
อย่างเหมาะสมก่อนที่แพทย์จะมาดำเนินการรักษาขั้นต่อไป
4. ปฏิบัติการพยาบาลโดยดูแลให้ผู้ป่วยได้รับการตอบสนองความต้องการ
พื้นฐาน เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม การได้รับสารอาหารครบถ้วนตามหลัก
โภชนาการ และสภาวะของผู้ป่วยแต่ละโรค ฯลฯ

5. ปฏิบัติการตามแผนการรักษา เช่น การให้ยา การทำแผล การให้โลหิตหรืออาหารทางหลอดเลือดดำ เป็นต้น
 6. ให้การพยาบาลฉุกเฉิน เพื่อบรรเทาอาการและช่วยชีวิตผู้ป่วย
 7. ช่วยเหลือและประคับประคองจิตใจของผู้ป่วยและครอบครัวให้พ้นภาวะความเครียดและวิตกกังวล ซึ่งเกิดจากการเจ็บป่วย
 8. คัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยเพื่อการรักษาที่ถูกต้องต่อไป
 9. รับผิดชอบและควบคุมแผนต่าง ๆ เช่น
 - การให้ภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ ทั้งในสถานบริการและเขตที่รับผิดชอบ
 - การวางแผนครอบครัว
 - การอนามัยแม่และเด็ก
 - การควบคุมและป้องกันโรค
 - การส่งเสริมสุขภาพจิต ฯลฯ
 10. ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพดีและมีการพัฒนาการอย่างเหมาะสม เช่น การจัดการสอนเป็นกลุ่ม เรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน วิธีการลงใจให้งตุลุ่มหรี เป็นต้น
 11. ให้คำแนะนำและสำเร็จการเตรียมและจัดอาหารให้เหมาะสมแก่ประชาชน โดยเฉพาะ เด็กและหญิงวัยเจริญพันธุ์
 12. ใช้ผลการวิจัยจากแหล่งวิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการพยาบาล
 13. ติดตามผล ให้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติตนแก่ผู้ป่วย ภายหลังการจำหน่ายจากโรงพยาบาล ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาตามความเหมาะสม
- ข. ด้านบริหาร
1. หัวหน้าทีม
 2. มอบหมาย สั่งการ ติดตาม และสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล
 3. เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพที่ร่วมให้การรักษาพยาบาล

4. วางแผนจัดเตรียมงบประมาณด้านวัสดุ ครุภัณฑ์

5. วางแผนการสัตวเคราะห์กำลังในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ผู้รับ

บริการได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภายใต้บังคับบัญชา

7. พิจารณาเสนอความดีความชอบ หรือลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชา

ค. ด้านวิชาการ

1. ทำการวิจัย และ/หรือให้ความร่วมมือในโครงการวิจัย เพื่อพัฒนา

ประสิทธิภาพของการบริการ

2. จัดทำเอกสาร คู่มือ เพื่อใช้เป็นหลักและแนวทางในการปฏิบัติการ

พยาบาล

3. จัดทำจุลสาร หรือโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ เพื่อ

เผยแพร่แก่ประชาชน รวมทั้งผู้มารับบริการในโรงพยาบาล โดยผ่านสื่อมวลชนทุกรูปแบบ

4. จัดนิทรรศการและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเสริมความรู้ด้านสุขภาพอนามัย

แก่ประชาชน

5. เป็นวิทยากรในการอบรม และพัฒนาพยาบาลและบุคลากรในทีม

สุขภาพ

6. ร่วมรับผิดชอบ เป็นผู้สอน และประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการ

พยาบาลภาคปฏิบัติ

จากขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลระดับวิชาชีพของไทย และจากการกำหนดลักษณะงานของพยาบาล ซึ่งจัดโดยสมาคมวิชาชีพ (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2525) ในครั้งนี้จะสอดคล้องกับผลการประชุมพยาบาลระหว่างชาติ ครั้งที่ 2 (2nd Senior Nurses International Workshop) เรื่องการดูแลสุขภาพและบทบาทของพยาบาลญี่ปุ่นระหว่างวันที่ 11-12 ตุลาคม 2519 (ลูจันต์ วิสิตรกาญจน์, 2520: 5) ได้สรุปหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาล ควรประกอบด้วย

1. มีความสามารถในด้านการรักษาพยาบาล
2. มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ด้านคุณภาพ
3. มีความสามารถด้านการประสานงาน ร่วมมือและมีสัมพันธภาพที่ดี
4. มีความสามารถด้านการค้นคว้าวิจัย
5. มีความสามารถที่จะให้คำอธิบาย หรือเป็นผู้แปลความหมายได้ถูกต้อง
6. มีความสามารถด้านบริหารและด้านบริการ
7. มีความสามารถในการเป็นผู้แนะแนวต่าง ๆ
8. มีความสามารถที่จะให้คำปรึกษาหรือปลอบใจ ให้กำลังใจ เป็นอย่างดี
9. มีความสามารถในด้านทักษะการพยาบาลเป็นอย่างดี
10. มีความสามารถที่จะส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพให้เป็นที่ยกย่องแก่คนทั่วไป

นอกจากนี้ คลาเมอร์ (Kramer 1981: 224) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพประกอบด้วยบทบาทที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. บทบาทในด้านการดูแลสุขภาพอนามัย
2. บทบาทในการเป็นผู้นำและผู้บริหาร การพยาบาล
3. บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
4. บทบาทในการเป็นผู้สอน และให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านสุขภาพอนามัย และ
5. บทบาทในการเป็นผู้ป้องกันและให้การรักษาเบื้องต้น

ส่วนในด้านจรรยาบรรณสำหรับพยาบาลนั้น มีความสำคัญต่อวิชาชีพพยาบาลอย่างยิ่ง และมีส่วนช่วยให้วิชาชีพพยาบาลก้าวหน้า จรรยาบรรณหรือจริยธรรมในวิชาชีพพยาบาลเน้นในเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่ของวิชาชีพ นับตั้งแต่มาตรฐานบริการ มาตรฐานการศึกษา ความสามารถในการควบคุมตนเองของวิชาชีพ และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้รับบริการ ซึ่งบัญญัติจรรยาบรรณสำหรับพยาบาลของสภาพยาบาลนานาชาติฉบับแก้ไข ค.ศ. 1973 (คุณอุดม สุภาไตร, 2525. 1-2) ไว้ดังนี้

ความรับผิดชอบเบื้องต้นของพยาบาลมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

- การยกระดับสุขภาพอนามัย
- การป้องกันความป่วยไข้
- การฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย
- การช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมาน

ความต้องการบริการพยาบาลมีอยู่ทั่วโลก ด้วยเหตุนี้การพยาบาลจึง เคารพในเกียรติศักดิ์ และสิทธิมนุษยชนโดยไม่คำนึงถึง สัญชาติ เชื้อชาติ ลัทธิ คำสอน วรรณะ เพศ ลัทธิการเมืองและสถานภาพของบุคคลในสังคม

พยาบาลพึงให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

พยาบาลกับประชาชน

ความรับผิดชอบประการแรกของพยาบาล คือ การรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ต้องการการพยาบาลดูแล

ในการพยาบาลผู้ป่วย พยาบาลพึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ให้ความเคารพต่อค่านิยมในขนบธรรมเนียม และความเชื่อทางลัทธิคำสอนของผู้ป่วย

พยาบาลพึงเก็บรักษา เรื่องส่วนตัวของผู้ป่วยไว้เป็นความลับ และมีวิจรรณญาณอันดี ในการที่จะถ่ายทอดเรื่องราว เหล่านั้น

พยาบาลกับการประกอบวิชาชีพ

พยาบาลมีความรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในการประกอบวิชาชีพ และการรักษาไว้ซึ่งสมรรถภาพในการพยาบาลด้วยการศึกษา และการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการพยาบาล อันจะพึงทำได้ในความเป็นจริงของแต่ละสภาพการณ์

พยาบาลพึงใช้วิจักษณ์ญาณในการรับหรือมอบหมายความรับผิดชอบใด ๆ ให้
เหมาะสมกับความสามารถของตนและผู้อื่น

เมื่ออยู่ในวิชาชีพ พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานความประพฤติส่วนตัว อันจะ
นำชื่อเสียงเกียรติคุณมาสู่วิชาชีพ

พยาบาลกับสังคม

พยาบาลพึงรับผิดชอบร่วมกับประชาชนในการริเริ่มและสนับสนุนการกระทำเพื่อสนอง
ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชน

พยาบาลกับผู้ร่วมงาน

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน ทั้งในและ
นอกวงการพยาบาล

พยาบาลพึงระงับการอันควร เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เมื่อเห็นว่าจะมี
อันตรายเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ร่วมงาน หรือบุคคลอื่นใดก็ตาม

พยาบาลกับวิชาชีพพยาบาล

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการวินิจฉัยและดำเนินการใช้มาตรฐานที่เหมาะสม ทั้ง
ในด้านการปฏิบัติและการศึกษาพยาบาล

พยาบาลพึงทำงานอย่างเข้มแข็งในการพัฒนาความรู้ อันเป็นแก่นแท้แห่งวิชาชีพ
พยาบาล

พยาบาลพึงช่วยสร้างและธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมในด้านสังคมและ เศรษฐกิจ
แห่งสภาพการทำงานของพยาบาล โดยกระทำกร่วมกับสมาคมวิชาชีพของตน

จากทบทวนวิถีจริยบรรณสำหรับพยาบาลของสภาพยาบาลนานาชาตินั้น ย่อมเป็น เครื่องที่แสดงว่าจริยบรรณนั้นมีความสำคัญต่อวิชาชีพพยาบาล ในอันที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นวิชาชีพ ซึ่งพอจะสรุปแนวคิดสำคัญ ๆ ในด้านจริยบรรณสำหรับพยาบาลได้ดังนี้ คือ

1. ความรับผิดชอบเบื้องต้นของพยาบาลเพื่อยกระดับสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค ความเจ็บป่วย ช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมานและฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย
2. ความเชื่อถือในทางคำสอนของผู้ป่วยเป็นสิ่งที่พึงเคารพ
3. พยาบาลต้องรักษาเรื่องส่วนตัวของผู้ป่วยไว้เป็นความลับ
4. พยาบาลต้องรักษามาตรฐานสูงสุด ในการให้การพยาบาลและมรรยาทแห่งวิชาชีพไว้ตลอดเวลา
5. เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว พยาบาลไม่ควรเพิกเฉยต่อขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตนรู้อยู่แก่ใจว่าเป็นที่ยอมรับนับถือของชุมชนที่ตนปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกัน
6. พยาบาลไม่เพียงแต่การตระเตรียมตนเองเป็นอย่างดี เพื่อประกอบอาชีพเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้รักษาระดับความรู้และทักษะของตนให้อยู่ในระดับที่ดีอยู่เสมอ
7. ต้องเข้าใจขอบเขตหน้าที่ของวิชาชีพตน สนับสนุนแผนการรักษาของแพทย์และบุคคลอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ให้ความร่วมมือและสร้างสัมพันธ์ที่จะเข้ากับบุคคลในวิชาชีพอื่น ๆ และกับพยาบาลผู้ร่วมงานนั้น ๆ ได้อย่างดี
8. ในด้านชีวิตส่วนรวม พยาบาลต้องยึดมั่นต่อมาตรฐานของศีลธรรมจรรยา ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงระดับวิชาชีพพยาบาล
9. พยาบาลควรร่วมรับผิดชอบกับประชากรและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ในด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ทั้งในเมืองและท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดียิ่งขึ้น

จากแนวคิดทางการพยาบาลที่กล่าวมานั้นว่า บทบาทของบัณฑิตพยาบาลหรือพยาบาลที่วิชาชีพคาดหวังนั้น ย่อมหมายถึงความต้องการที่จะให้บัณฑิตพยาบาลหรือพยาบาลสามารถให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้รับบริการ และการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพนั้น อาจกล่าวได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การตอบสนองความต้องการของประชาชน หมายถึงการให้บริการพยาบาลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการรายบุคคลและชุมชน ซึ่งอาจปรากฏในรูปของลักษณะของบริการที่ให้ปริมาณของบริการที่เพียงพอ และความเร็วทันต่อเหตุการณ์

2. การตอบสนองต่อนโยบายสุขภาพอนามัยของประเทศ หมายถึง ความคาดหวังของประเทศในการให้บริการ ต้องเป็นไปในลักษณะของการผสมผสานทั้ง การดูแลรักษา การป้องกัน การฟื้นฟูสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพ และเน้นการรักษาเบื้องต้นในชุมชนที่ห่างไกลโรงพยาบาล

3. ทางวิชาชีพ หมายถึงการรักษาความเป็นวิชาชีพของพยาบาล โดยต้องปรากฏในการใช้การปฏิบัติการพยาบาล เช่น

3.1 ดำเนินการให้การพยาบาลอย่างมีระบบระเบียบทางวิทยาศาสตร์ คือ การใช้กระบวนการพยาบาล

ก. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์และมีระบบ

ข. ค้นหาปัญหาและความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยได้ถูกต้อง และรวดเร็ว

ค. กำหนดกิจกรรมการพยาบาลหรือการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ง. ให้การพยาบาลผู้ป่วยตามแผนการพยาบาลที่กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ มีการประเมินผลและสามารถดัดแปลง ปรับปรุงการพยาบาล โดยรักษาหลักการพยาบาลไว้เป็นอย่างดี

3.2 ประสานงานการดูแลรักษาในทีมการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และใช้การติดต่อสื่อสารที่ดี ตลอดจนการบันทึกรายงานที่คงไว้ซึ่งความต่อเนื่องทางการดูแลรักษาโดยตลอด

3.3 นิเทศการพยาบาลให้กับบุคคลในความรับผิดชอบ โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาบุคคลในทางที่ถูกต้อง เพื่อเสริมความเจริญก้าวหน้าทั้งส่วนวิชาชีพและส่วนตน

3.4 ล้อนและอบรมพื้นฟูรียากการต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่และให้คำแนะนำตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3.5 รักษาและดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณของวิชาชีพตลอดไป

อย่างไรก็ตามการให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพนั้น ย่อมต้องอาศัยจากการพิจารณาจากทั้ง 3 ลักษณะ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แห่งวิชาชีพสืบต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิต

ลักษณะของบัณฑิตไทยนั้นได้มีนักวิชาการหลายท่าน ตลอดจนการประชุมทางวิชาการหรือการสัมมนาต่าง ๆ กล่าวไว้ เช่น ลิปพนนท์ เกตุทัต (2524: 3) กล่าวว่า บัณฑิตคือผู้มีวิชาชีพระดับสูง พอที่จะประกอบสัมมาชีพและส่งเสริมความก้าวหน้า มีปัญญารอบรู้ในวิทยาการพอที่จะรู้ถึงคุณค่า สัมบัติ และวัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ พร้อมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ที่จะนำไปเป็นหลักให้รู้สึกคิดริเริ่มสืบ ใฝ่ใจหาความรู้ใหม่ ๆ และพร้อมที่จะเผชิญ และนำสังคมในอนาคต เล่รี พงศ์พิศ (2524: 96-97) ได้กล่าวในการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 27-28 มิถุนายน 2523 ว่า คุณสัมบัติของบัณฑิตที่พึงปรารถนานั้น ต้องสรุปในแง่ของปรัชญา โดยเน้นเรื่องอุดมคติหรือ "สิ่งที่ควรจะเป็น" คุณสัมบัติของบัณฑิตที่พึงปรารถนาก็ควร เป็นคุณสัมบัติของมนุษย์ที่แท้จริงที่มี "ปัญญา" เข้าใจแล้งไม่เพียงแต่แง่หนึ่งแง่เดียวของชีวิต แต่เข้าใจความหมายสุดยอดของความเป็นคน ศักดิ์ศรีของคน ของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีความเลื่อมภาคและยุติธรรม และจากการประชุมอภิปรายเรื่องสภาพสังคมไทยในอนาคตกับคุณลักษณะของบัณฑิต วันที่ 20 เมษายน 2525 ณ สถาบัน เอ ไอ ที (2525: 10) พอจะสรุปได้ดังนี้

1. บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ควรรู้วิชาที่ตนศึกษาถึงแก่นแท้ของวิชา รู้ให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง และมุ่งไปในการที่จะปรับให้เข้ากับสภาพของสังคมได้

2. เป็นผู้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ต่อไปด้วยตนเองได้ และเป็นผู้ที่ปรารถนาที่จะแสวงหาความรู้ต่อไปจนตลอดชีวิต
3. รู้ เข้าใจ และรับผิดชอบต่อปัญหาสังคม บัณฑิตจะต้องรู้ว่าเขาจะต้องมีส่วนที่จะเข้าไปแก้ไขช่วยเหลือสังคม
4. เป็นผู้ที่พยายามลดความเห็นแก่ตัว มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีจริยบรรณในวิชาชีพของตน
5. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง มีวิจรรณญาณที่จะพิจารณาและตัดสินใจได้ว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด และมีความกล้าที่จะคัดค้านในสิ่งที่ตนเห็นว่าผิด
6. บัณฑิตควรเป็นผู้รู้คุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเอง รู้จักตนเอง รู้เรื่องของไทยอย่างดี ไม่ยอมเป็นทาสทางปัญญาของวัฒนธรรมตะวันตก
7. เป็นผู้ที่พยายามละอบายมุข และหลีกเลี่ยงความชั่วทั้งหลาย
8. ในการจัดการเรียนการสอน ควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตให้เกิดขึ้น ด้วยการให้มีการอยู่ร่วมกันบ้าง การที่นิสิตได้มีโอกาสอยู่ร่วมกัน จะทำให้ลดความเห็นแก่ตัวลงได้มาก ส่วนในด้านงบประมาณนั้น หากลดจำนวนหน่วยกิตลง ปิดรายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน คงจะทำให้มีทรัพยากรพอที่จะบริหารหลักสูตรได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากขึ้น และการศึกษาของบัณฑิตก็คงจะเป็นไปตามต้องการได้

ลักษณะของบัณฑิตไทยตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ นั้น ย่อมเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่า สังคมต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอย่างไร ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า ลักษณะของบัณฑิตนั้นจะต้องหมายถึง

1. ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการแสวงหาความรู้ต่อไปด้วยตนเองได้ และเป็นผู้ที่ปรารถนาจะแสวงหาความรู้ต่อไปจนตลอดชีวิต
2. ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในวิชาชีพนั้นอย่างแท้จริง
3. ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และรับผิดชอบต่อปัญหาของสังคม และจะต้องมีส่วนที่จะเข้าไปแก้ไขช่วยเหลือสังคม รวมทั้งสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามสังคมได้เป็นอย่างดี

4. ผู้ที่มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง มีวิจักษณ์ญาณที่จะพิจารณาและตัดสินได้ว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด และมีความกล้าที่จะคัดค้านสิ่งที่ตนเห็นว่าผิด
5. ผู้ที่มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้แก่สังคมได้
6. ผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตน
7. ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
8. ผู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเอง ตำรงรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยตลอดจนดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

จากแนวความคิดของลักษณะของบัณฑิตไทยดังกล่าวแล้วนั้น บัณฑิตพยาบาลก็จำเป็นต้องมีลักษณะทั่ว ๆ ไปดังกล่าวแล้ว .ยังจะต้องมีลักษณะ เฉพาะแห่งวิชาชีพพยาบาล ทั้งนี้เพราะบัณฑิตพยาบาล คือ ผู้ที่จะเป็นพยาบาลต่อไปนั่นเอง และเนื่องการศึกษาถึงลักษณะของบัณฑิตพยาบาลในประเทศไทย ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจังและเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องขออาศัยจากลักษณะของบัณฑิตไทยทั่วไป และลักษณะของพยาบาลดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้สอน เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของบัณฑิต ทั้งนี้เพราะผู้สอนจะเป็นผู้สร้างหลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้ผู้สอนยังจะเป็นผู้ที่สอนหรือผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอีกด้วย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้สอนต้องการหรือคาดหวังลักษณะของบัณฑิตอย่างไร ฉะนั้น การศึกษาวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าผู้สอนต้องการ ลักษณะบัณฑิตอย่างไร และจากการศึกษาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิทยาลัยพยาบาล (พยาบาล) ของคณะ /ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังเช่น หลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2524: 2-3) มีวัตถุประสงค์ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์) จะมีความรู้ใน

วิทยาการต่าง ๆ เพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. วินิจฉัยปัญหา และความต้องการพยาบาลของผู้ป่วย รวมทั้งปัญหาสังคม และความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของชุมชน
2. วางแผนการพยาบาลได้เหมาะสมตามปัญหา และความต้องการของผู้ป่วยแต่ละบุคคล
3. ให้การพยาบาลทั่วไป รวมทั้งการปฐมพยาบาลและการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน
4. ตรวจ วินิจฉัย และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การคลอด การทำคลอด การบริหารมารดาและทารก รวมทั้งการวางแผนครอบครัว
5. ให้บริการในด้านป้องกันโรค แนะนำและส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งให้การวินิจฉัยและการช่วยเหลือ เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพแก่ประชาชน
6. ร่วมมือประสานงานกับผู้อื่นได้ดี
7. ริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเป็นผู้นำทีมการพยาบาลได้
8. ร่วมทีมการวิจัย และเลือกผลการวิจัยมาประยุกต์ในการปฏิบัติการพยาบาลได้
9. เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และจากการปฏิบัติวิชาชีพ โดยการพูดและเขียน
10. รับผิดชอบในหน้าที่รักษาระยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นพลเมืองดี

หลักสูตรของภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (2524: 2-3) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สามารถนำความรู้จากวิชาสรีรวิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเป็นรายบุคคล
2. จำแนกถึงปัญหาที่มีอยู่ หรือปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มชน เพื่อช่วยเหลือในด้านการพยาบาลทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งสนองความต้องการและการประเมินผลของการช่วยเหลือนั้นด้วย

3. เลือกวิธีการให้การพยาบาลและปฏิบัติการพยาบาลนั้นให้เหมาะสมกับความ ต้องการของประชาชน ในอันที่จะบำบัดทุกข์และบำรุงสุข เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. รู้จักประสานงานในหมู่พยาบาลและเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการให้การพยาบาลแก่แต่ละบุคคลและกลุ่มชนนั้น ๆ

5. รู้จักดัดแปลงการพยาบาลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา สถานที่ และให้ทันต่อวิวัฒนาการทางการแพทย์ การพยาบาลและสังคม

6. รู้จักปรับปรุงและรักษามาตรฐานการพยาบาล โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง พร้อมทั้งแก้ไขให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และโดยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิชาชีพพยาบาลอย่างจริงจัง

7. เพื่อให้รู้จักเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และต่อตนเองในการที่จะปฏิบัติการพยาบาลเยี่ยงผู้ที่มีความรู้ระดับวิชาชีพแก่ประชาชน เป็นรายบุคคลและหมู่คณะ

8. มีความรู้ความสามารถในด้านการพยาบาลอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และเข้าใจถึงปฏิกริยาตอบสนองทางกาย ใจ อารมณ์ ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยแต่ละราย

9. เป็นผู้นำในการพยาบาลโดยใช้ความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง รวมทั้งใช้ทักษะและเจตคติที่ดี

10. มีความสามารถในการพิจารณา และเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในคุณค่าและอุดมการณ์ของวิชาชีพพยาบาล ทั้งเป็นผู้ริเริ่มในการ เปลี่ยนการพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น

11. นำผลของการวิจัยทางด้านการศึกษาพยาบาลที่เหมาะสมมาปฏิบัติ และรู้จักริเริ่มค้นคว้าวิจัยทางแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษาพยาบาล

12. รักความก้าวหน้า และสนใจในการศึกษาเพิ่มเติมให้สูงขึ้น

หลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2525: 1-2)

มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

ตลอดจนเลือกผลการวิจัยมาวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงการรักษาพยาบาลให้เกิดผลดี

2. ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ การปรับปรุงแก้ไข สภาวะแวดล้อมและการควบคุมป้องกันโรค เพื่อช่วยลดปัญหาสาธารณสุขของชุมชน

3. สามารถวางแผนและให้การรักษายาบาลอย่างเหมาะสม ตามความต้องการและตามปัญหาของผู้ป่วยเป็นรายบุคคล ตลอดจนการประเมินผลงานในด้านการ รักษาพยาบาลได้

4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ที่มี หน้าที่บริการการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟู สัมรรถภาพของประชาชน

5. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน เผยแพร่และส่งเสริมวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. มีความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ นำหลักคำล้นามาประยุกต์ใช้ในการ ทำงานเพื่อสังคม ก้าวร้าวในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

7. รู้จักพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ

หลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2525: 7-8)
มีวัตถุประสงค์ดังนี้

มุ่งผลิตบัณฑิต เพื่อทำหน้าที่พยาบาลระดับวิชาชีพในสถานพยาบาลและ อนามัยต่าง ๆ โดยรับผิดชอบปฏิบัติงานทั้งในหน้าที่การพยาบาลทั่วไป และการพยาบาล เฉพาะแขนงต่าง ๆ ได้แก่ การพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ การพยาบาลแม่และ เด็ก การพยาบาลสูติศาสตร์ การพยาบาลจิตเวชศาสตร์ และการพยาบาลสาธารณสุข- ลูศาสตร์ เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพ และ การให้การพยาบาลตามความต้องการของแต่ละบุคคล ครอบครัวและชุมชน

หลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2525: 2-3)
มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. มีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ทั่วไปอันก่อให้เกิดสติปัญญา มีเหตุผล ตัดสินใจได้ถูกต้องในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม รู้จักใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองดี
2. มีความสามารถในการนำหลักวิชาการพยาบาล และวิทยาศาสตร์การแพทย์ มาประยุกต์ในการวางแผนการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วยเป็นรายบุคคล เหมาะสมกับ สถานการณ์ เวลา สถานที่ และให้ทันต่อวิวัฒนาการของการพยาบาล
3. สามารถนำหลักวิชาความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการวางแผน และให้บริการทางสุขภาพอนามัย ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็น รายบุคคล ครอบครัวและชุมชน
4. มีความรู้ความสามารถในการผดุงครรภ์
5. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ตลอดจนศึกษาค้นคว้า และนำผลการ วิจัยมาใช้ในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอยู่เสมอ
6. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ
7. รู้จักสร้างสรรค์ทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และวิชาชีพ ตลอดจนยึดมั่นใน จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ของคณะ /ภาควิชาพยาบาล- ศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปลักษณะของบัณฑิตตามที่หลักสูตร กำหนดไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ลักษณะของบัณฑิตตามผู้สอนกำหนดไว้มีดังนี้

1. มีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ทั่วไป อันก่อให้เกิดสติ ปัญญา มีเหตุผล ตัดสินใจได้ถูกต้องในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม รู้จักใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองดี
2. มีความสามารถในการนำหลักวิชาการพยาบาล และวิทยาศาสตร์การแพทย์ มาประยุกต์ในการวางแผนการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วยเป็นรายบุคคล เหมาะสมกับ สถานการณ์ เวลา สถานที่ และให้ทันต่อวิวัฒนาการการพยาบาล

3. มีความสามารถในการวินิจฉัยปัญหาการพยาบาล ความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย ตลอดจนปัญหาของสังคม และความต้องการด้านสุขภาพอนามัยชุมชน
 4. มีความสามารถวางแผน และให้การรักษาพยาบาลได้อย่างเหมาะสมกับปัญหา และความต้องการของผู้ป่วยแต่ละบุคคล ตลอดจนประเมินผลงานในด้านการรักษาพยาบาลได้
 5. ให้บริการในด้านป้องกันโรค แนะนำและส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งให้การวินิจฉัยและความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพแก่ประชาชน
 6. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ตลอดจนศึกษาค้นคว้า วิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอยู่เสมอ
 7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่สันทัดให้บริการการพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน
 8. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ
 9. รู้จักปรับปรุง และรักษามาตรฐานการพยาบาล โดยการประเมินผลการทำงานของตนเอง พร้อมทั้งแก้ไขให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และโดยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิชาชีพพยาบาลอย่างจริงจัง
 10. เป็นผู้ผู้นำในการพยาบาล โดยใช้ความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง รวมทั้งใช้ทักษะและเจตคติที่ดี
 11. รู้จักสร้างสรรค์ทัศนคติที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
 12. รู้จักพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ
- ลักษณะของวิทยาลัยพยาบาล ตามความต้องการของผู้ป่วยที่สอดคล้องกับลักษณะของวิทยาลัยพยาบาลของคณะกรรมการโปรแกรมปริญญาตรีและสูงกว่า (The Council of Baccalaureate and Higher Degree Program) และใช้เป็นเกณฑ์การประเมินโปรแกรมปริญญาตรีของพยาบาลและสูงกว่า (Criteria for the Appraisal of Baccalaureate and Higher Degree Program in Nursing) (Nursing Outlook 1968: 36) ได้กล่าวถึงลักษณะของวิทยาลัยพยาบาลดังนี้คือ

1. มีความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี ทักษะ และเทคนิคของวิชาชีพพยาบาล
 2. มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมต่อวิชาชีพ
 3. มีความสามารถในการเลือกและประยุกต์ใช้วสารต่าง ๆ ที่ได้รับมาใช้ได้อย่างเหมาะสม
 4. มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ และบุคคลในสังคมได้เป็นอย่างดี
 5. มีความสามารถในการประเมิน และตัดสินค่าความสำคัญของการพยาบาลที่จำเป็น
 6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนได้ และการพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ
 7. มีความสามารถที่จะศึกษา ค้นคว้าสำหรับการพยาบาลขั้นสูงต่อไป
- ปาริชาติ วิรัชตานุกภาพ (2525) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ระดับประถมศึกษา พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ระดับประถมศึกษา ในด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกลักษณะ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิรัชรา เล่าเรียนดี (2525) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนพลศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณสมบัติ และความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนพลศึกษา ที่มีต่อคุณลักษณะ อยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านทักษะ ความรับผิดชอบ ต่องาน ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการมีส่วนร่วม ความสามารถในการประสานงาน ความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ และความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูพลศึกษาที่มีต่อ คุณสมบัติ คุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 นอกจากนี้ วันที่ วุฒิปท (2522) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู
อนุบาลในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ครูใหญ่มีความเห็นว่า คุณลักษณะที่จำเป็นมากที่สุดสำหรับครูอนุบาล คือ
จัดห้องเรียนให้มีสภาพสนองความต้องการของเด็ก ทั้งทางด้านกาย อารมณ์ สังคม
และภาษา ใช้ภาษาชัดเจน อยู่กับเด็กได้อย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย พุดจาสุภาพ
เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส และร่าเริง ให้ความ
สนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก รักและเมตตาเด็กโดยทั่วหน้า รักและศรัทธาในอาชีพครู
ให้เกียรติครูด้วยกัน รักษาความลับของนักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน มี
ความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในงานของตน มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม

2. ครูอนุบาล มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่จำเป็นมากที่สุดสำหรับครูอนุบาล
คือ พุดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสและร่าเริง
ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน รักษา
ความลับของนักเรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในงาน
ของตน

3. ผู้ปกครองมีความเห็นว่า คุณลักษณะที่จำเป็นมากที่สุดของครูอนุบาล คือ
พุดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก
รักและเมตตาเด็กโดยทั่วหน้า.

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง
เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านความประพฤติทางศีลธรรมและ
จรรยา ปรากฏว่าความคิดเห็นของครูใหญ่กับครู และครูกับผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน
แต่ความคิดเห็นของครูใหญ่กับผู้ปกครอง เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสอน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดเห็นของครูใหญ่กับผู้ปกครอง เกี่ยวกับ
คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านความประพฤติทางศีลธรรมและจรรยาแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
ครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นเวลายาวนานนั้น ก็เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้โดยแท้ ฉะนั้นในการผลิตบัณฑิตนั้น จึงต้องคำนึงถึงด้วยว่า บัณฑิตที่ผลิตออกไปมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ (เกษม สุวรรณกุล, 2525: 5) จากคำกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่สถาบันผลิตบัณฑิตจะต้องนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนการวัดประสพการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพราะเมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องไปประกอบอาชีพตามหน่วยงานต่าง ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าต้องไปประกอบอาชีพตามความต้องการของผู้ใช้

มัลลิกา บุหนาค และคณะ (2519: 213-225) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของวงการธุรกิจต่อสถาบันการศึกษาธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อศึกษาความต้องการของวงการธุรกิจ เกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ โดยถามความคิดเห็นของหัวหน้างานในสถานประกอบธุรกิจ 7,116 แห่ง ซึ่งมีผู้ได้บังคับบัญชาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปรับตัวในการทำงาน ความสามารถปรับตัวในด้านสังคม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความสามารถในการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการริเริ่ม ความกล้าในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา ความสามารถในการตัดสินใจ และความเชื่อมั่นในตนเองนั้น หัดเทียบกันคืออยู่ในระดับดีมาก และดี มีเปอร์เซ็นต์สูง คือประมาณร้อยละ 60-70 นอกจากนี้ยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของวงการธุรกิจกับความสามารถด้านต่าง ๆ หลังจากรับบัณฑิตเข้าปฏิบัติงานแล้วพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบัณฑิตรวมทุกสถาบันนั้นดีเท่าที่คิดไว้

จากการสัมมนาเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคาดหวังของผู้ใช้และผู้สอน เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2525 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2525: 10-44) สรุบบทบาทและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาวิชาค้ำสตร์และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในทัศนะของผู้ใช้ไว้ว่า

1. มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ทันที มีความพยายาม ความขยัน ความรับผิดชอบ และความภูมิใจในการทำงาน
2. มีความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว การมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักปรับตัวในการทำงาน มีความกระตือรือร้น รู้จักศึกษาสภาพการทำงานก่อนที่จะไปแก้ไขสิ่งที่มีอยู่เดิม
3. รู้จักขวนขวายความรู้ใส่ตัวด้วยตนเองได้ และสามารถก้าวทันวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. มีความคิดริเริ่ม และความคิดดัดแปลงซึ่งสำคัญกว่าความคิดริเริ่ม รู้จักการลอกเลียนแบบและนำมาดัดแปลงใช้ให้ดีกว่าเดิม
5. รู้จักวินิจฉัยปัญหา และมีการตัดสินใจดี
6. ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะช่วยได้ด้วยวิธีการสอนของอาจารย์
7. มีค่านิยม ศีลธรรมจรรยา การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
8. มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ

นอกจากนี้ นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร (2525: 24-25) ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่คาดหวังของบัณฑิตที่เป็นบุคลากรทางการสาธารณสุขผู้พึงมี ได้แก่

1. สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะชุมชนนอกเขตเมือง ซึ่งมีประชากร 82 % ของประเทศชาติ
2. สามารถเรียนรู้และเข้าใจถึงปัญหา และวิธีแก้ไขบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของประชาชนในชนบท

3. สามารถเรียนรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ในฐานะผู้ร่วมทีมงานแก้ปัญหาสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรอื่น ๆ อีกจำนวนมากต้องเรียนรู้ที่จะปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีเกียรติ มีความสุขต่อกัน และมีวิทยาการด้านการจัดการพื้นฐานพอสมควรที่จะปฏิบัติงานได้

4. สามารถเรียนรู้ เข้าใจ และปฏิบัติงานป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพได้พอ ๆ กับงานด้านการรักษาโรค และการฟื้นฟู และให้ความสนใจในภาวะสุขภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

5. สามารถเรียนรู้และปรับตัวให้มีความสามารถ บริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้ได้ผลสูงสุด และประหยัด

6. สามารถเรียนรู้และเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ โดยวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ และการใช้วิจารณ์

7. สามารถเรียนรู้และปฏิบัติตน เพื่อการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ คุณธรรม และมารยาทวิชาชีพ

8. สามารถที่จะเรียนรู้และเข้าใจในวิธีการสอนและการฝึกอบรม เพื่อถ่ายทอดวิทยาการ ประสิทธิภาพและสร้างทัศนคติที่เหมาะสมแก่บุคลากรระดับอื่นและประชาชน

9. สามารถที่จะให้การสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานได้เป็นอย่างดี

10. มีความรู้ เจตคติ และทักษะในด้านวิชาชีพ ด้านวิทยาการที่เหมาะสมกับงานในชนบท ตลอดจนสามารถที่จะบริหารหน่วยงานในชนบท ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานได้

จากที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าผู้ใช้มีความสำคัญต่อการกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต และได้พยายามระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตโดยทั่ว ๆ ไป สำหรับวิชาชีพพยาบาลที่มีลักษณะเฉพาะ ก็จำเป็นจะต้องมีลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เฉพาะด้วย แต่จะได้มีผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องไว้เลย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งวิชาชีพพยาบาลสืบต่อไป